

J. Šmajse, zaměřený zejména na jednu z ověšených promyšlených ontologických kategorií, na informaci. Opět v kontextu globálních problémů a ekologické krize je zde rozpracováno upozornění na důležitost kvalitativní přeměny kulturní konstitutivní informační báze. Tematickou blízkost v jistém aspektu nabízí i text A. Grase, zabývající se problémem reflexí vývoje techniky u některých francouzských autorů. Autor zde ovšem odmítá jako tendenci a zkrácenou kontinuální pojetí tohoto vývoje jakožto konkretizaci neudržitelné spekulativní teze o pokroku. Nesporně poutavé téma v tomto případě značně znehodnotil překlad, pohybující se mnohdy na samé hraně srozumitelnosti.

Téma techniky zpracovává také F. de Méredieu. Neobrací se ovšem k historii, ale zabývá se otázkou nových technologií a tzv. virtuální reality. Zkoumá poměr těchto fenomenů k lidské tělesnosti a k proměňám představ o sobě samém.

J. Benoist věnuje ve svém textu pozornost následnickému poměru mezi fenomenologií a postmoderním myšlením. Upozorňuje, že v tomto smyslu je v postmoderně více zastoupena verze heideggerovská, převažující nad původnější variantou Husserlovou. Odtud ovšem podle autora plyne velmi aktuální riziko suplování filozofie jejími dějinami. Soudobé francouzské myšlení si je tohoto rizika vědomo, a proto se v jeho rámci dá vysledovat i pokus o návrat k oněm původním husserlovským kořenům (od Lévinase po soudobé pochybnosti o smyslu další radikalizace fenomenologie). Povrchní návrat k fenomenologii totiž přináší pokusy o poněkud paradoxní syntézy s analytickým myšlením – v podobě „konstruktivismu“. Ten je ovšem již rozchodem s fenomenologickým popisným poměrem vůči skutečnosti. Východisko tu podle autora může nabízet jen odvrát od heideggerovských interpretací Husserla.

Obraz soudobého francouzského myšlení doplňuje i axiologická studie E. Picaveta, reflektující také některé obtížně uchopitelné či paradoxní společenské jevy dneška. Standardní bilanci tématu nabízí environmentálně etická studie G. Chapouthiera. V kontextu poměru vůči postmoderně sborník nabízí také výstižné srovnání kritického

vztahu k vědě u P. Feyerabenda a S. Toulmina od I. Holzbachové. Celý sborník posléze uzavírá Horynův pokus o shrnující postavení situace „po postmoderně“ (přičemž časový aspekt zde rozhodně není nejdůležitější charakteristikou). Filozofie dneška podle autora především čelí krizi unifikující globalizace; postmoderna tu poskytla jistý odklad a současně i východisko pro novou podobu skepsy.

Celý sborník je nesporně pozoruhodnou ilustrací různorodosti soudobých filosofických témat. Jeho pořadatelé záměrně neurčovali náměty ani podobu textů, aby tak poskytli možnost vytvořit co možná pestrou reprezentaci filozofické tvorby. Nemůžeme si však v samém závěru odpustit kritickou výtku k notně problematickému zpracování přepisu francouzštiny. Absenci některých „samoznaků“ v češtině (zde typicky „ç“ s tzv. cédille) asi opravdu nelze řešit jejich vypuštěním – zvláště pokud jde o vlastní jména.

P. JEMELKA

* Masarykova univerzita, Brno 2001, 184 s.

Rabušicová, M. Gramotnost: Staré téma v novém pohledu*

Docentka Milada Rabušicová rozpracovává ve své knize jedno z významných témat současné pedagogické vědy, a to funkční gramotnost. Publikace je strukturována do devíti výraznějších tematických celků, které se postupně zabývají pojmem gramotnosti spolu s různými vymezeními gramotnosti funkční, interpretacemi (výkladovými schémata) gramotnosti, zařazením tohoto fenoménu v mezinárodním kontextu i jeho kvantitativním vyjádřením. Dále zde nacházíme problematiku měření funkční gramotnosti, analýzu jejich zdrojů a souvislostí, v neposlední řadě také faktory, které mohou funkční gramotnost dospělých v zaměstnání a v běžném životě posilovat nebo oslabovat.

Další kapitoly, v nichž především spatřují těžisko této práce, pojednávají o důsledcích funkční gramotnosti, a jejím rozvíjení.

Autorka přesvědčivě dokumentuje, že je možné nejobvykleji změřit souvislosti ekonomické, avšak zároveň poukazuje na fakt, že není možné v současné době přesně změřit „další důsledky, které spadají do oblasti sociálních a osobnostních konsekvencí případně nízké míry funkční gramotnosti“ (s.164). Jako jeden z podstatných důsledků nedostatečné gramotnosti uvádí rovněž sociální vyloučení.

Na základě analýzy pedagogických souvislostí rozvoje gramotnosti upozorňuje se na nepominutelnou roli základního vzdělání (v podobě povinné školní docházky) v získávání gramotnostních dovedností v dětství pro dospělost, přičemž však „základní vzdělání nemůže plně zajistit požadovanou úroveň funkční gramotnosti dospělého člověka“ (s.168).

V závěru jsou vedle nezbytného přehledně podaného shrnutí nejdůležitějších myšlenek knihy položeny některé závažné otázky. Kromě toho zde nacházíme zajímavé zpracování modelu nízké úrovně funkční gramotnosti, resp. typu člověka, který má vyšší než průměrnou pravděpodobnost, že bude označen jako člověk s nízkou úrovní funkční gramotnosti.

Publikace, která je myšlenkově a informacně velmi bohatá, dokládá danou problematiku řadou grafů, tabulek a nových pohledů, čerpá ze statistik OSN, UNESCO, Světové banky, z výzkumu SIALS (Second International Adult Literacy Survey) aj. Její význam můžeme spatřovat také ve skutečnosti, že zcela nesporně zaplňuje pomyslnou „mezeru“ v podrobnějším rozpracování jednoho z významných témat moderní české pedagogiky na prahu 21. století, navíc s poukazem na zastřešující rámec rozvinuté gramotnosti v podobě celoživotního učení a rozvoje člověka v učící se společnosti.

V této knize najdou proto zcela jistě poučení nejen pedagogové a výzkumní pracovníci na poli edukačních věd, ale také studenti i široká vědecká obec.

K. OURODA

Skotáková, J., Štěrba, J., Gál, P.: Diagnostika kostních nádorů u dětí*

Nádorová onemocnění se stala v posledních desetiletích druhou nejčastější příčinou úmrtí dětí a mladistvých v průmyslově vyspělých zemích. Přestože jsou diagnostické postupy v dětské onkologii analogické diagnostickým postupům v obecné pediatrii, přece jen biologické vlastnosti dětských nádorů vyžadují více obezřetelosti. Nádory dětí a mladistvých jsou považovány za choroby akutní – rychlostí svého růstu, kratším generačním časem jejich buněk, kratší dobou zdvojení, větší fragilitou, podílem růstové frakce i časným metastazováním. Dominuje proto snaha omezit případné diagnostické chyby a omyly. Proto by měla být diagnostika již od okamžiku vysloveného podezření na nádor realizována na specializovaném pracovišti dětské onkologie. Vzhledem k snadné traumatizaci dětských nádorů při vyšetření a k riziku následné systémové diseminace by se s každou rezistencí mělo u dítěte zacházet jako se zhoubným nádorem až do té doby, než je nádor vyloučen.

Nádorová onemocnění kostí a měkkých tkání představují v rozsáhlém spektru onkologických chorob významný úsek. Ne svým počtem, neboť ve srovnání s masově se vyskytujícími druhy, resp. lokalizacemi nádorů je jich relativně málo, ale významem. Jednak proto, že postihují jedince převážně nižších věkových skupin – tedy adolescenty a děti, jednak proto, že patří k nádorům s velmi vysokým maligním potenciálem. Významné jsou však i svým dlouhodobým dopadem pro život přežívajících i vyléčených pacientů.

Zásadním cílem onkologie je systematické zlepšování léčebných výsledků. Cestou nemůže být čekání na „zázračné“ léky, ale zejména časná detekce, přesná diagnostika a správně vedená léčba podle ověřených, upravovaných a doplňovaných léčebných protokolů.

Časná diagnóza je ve většině případů závislá na prvním lékaři, kterého nemocný

* Brno, Masarykova univerzita. Georgetown, 2002. 200 s.